

Verslag Evaluatie Participatieproces Oostergo

Datum: 17 januari 2025

Inleiding

Op verzoek van de raad is besloten om het participatieproces rondom Oostergo te evalueren. Deze evaluatie wilden we samen met DGW en omwonenden uitvoeren. Op ons verzoek voor deelname aan de evaluatie hebben twee van de 39 omwonenden laten weten hier geen behoefte aan te hebben en de overige omwonenden hebben niet gereageerd. De gemeente en DGW hebben daarom samen geëvalueerd. Het doel was niet alleen om inzichten te verkrijgen over het participatietraject van Oostergo, maar ook om de lessen hiervan te gebruiken bij het vervolgtraject van Westergo.

In onderstaande evaluatie wordt stilgestaan bij de organisatie, communicatie en de uitvoering rondom het participatieproces. Op basis daarvan worden enkele conclusies getrokken voor het vervolg. Deze kunnen dan worden toegepast in Westergo.

Evaluatie

Organisatie

Op organisatorisch vlak waren er zowel positieve als negatieve punten. De samenwerking tussen de gemeente en DGW verliep goed. De onderwerpen die op de agenda stonden waren realistisch en relevant. Het gekozen participatieniveau van zowel informeren en consulteren (meningen ophalen) heeft bij omwonenden voor verwarring gezorgd. Veel betrokkenen hadden de verwachting meer zeggenschap over en invloed te hebben op het ontwerp en het volledige plan, het uitgangspunt van gemeente en woningcorporatie was het informeren van betrokkenen en het ophalen van hun mening tijdens een informatiebijeenkomst. Dat is ook gebeurd en waar mogelijk is het plan aan de wensen van omwonenden aangepast, maar de invloed van omwonenden op het ontwerp en het plan was beperkt. Onder andere vanwege de beschikbare ruimte en de hoeveelheid te realiseren woningen. Deze discrepantie zorgde voor wrijving.

Verder was er sprake van wisselingen in het projectteam, wat niet bijdroeg aan de continuïteit en de samenwerking. Ook de rollen en verantwoordelijkheden tussen de gemeente en DGW waren niet voor iedereen duidelijk, wat voor verwarring zorgde. Voor omwonenden is er nauwelijks onderscheid tussen de gemeente in de rol van faciliterende partij en DGW als ontwikkelende partij. Ook worden de projecten Oostergo en Westergo door de omwonenden als één geheel gezien, terwijl het twee losstaande plannen zijn. Dit benadrukt het belang van heldere communicatie en rolverdeling in toekomstige trajecten.

Communicatie

In de communicatie hebben we ons zonder onderscheid gericht op alle omwonenden tegelijkertijd. Dit is niet zo heel nauwkeurig. Er zijn een aantal directe omwonenden die bij het te realiseren plan wonen en er rechtstreeks mee te maken hebben. Daarnaast zijn er buurtbewoners die er in een straal omheen wonen. Beter was geweest om voor beide partijen passende communicatie in te richten, met meer persoonlijke aandacht voor direct omwonenden.

Omwonenden die vragen hadden kregen zoveel mogelijk persoonlijk antwoord. Er waren wel duidelijke knelpunten. Zo waren de afspraken met omwonenden niet altijd helder en bleek binnen gemeente en DGW niet iedereen op de hoogte van door anderen uitgevoerde acties. Dit gebrek aan coördinatie maakte het soms lastig om vragen en opmerkingen goed te verwerken. Er was onduidelijkheid over wie binnen de gemeente en of woningcorporatie verantwoordelijk was voor specifieke zaken en wie de coördinatie had, wat leidde tot vertraging in het reageren naar omwonenden.

De boodschap wat nieuwbouw voor de buurt oplevert is onvoldoende uitgedragen. Ook het contact met de pers was onvoldoende afgestemd, wat tot onduidelijke berichtgeving leidde. Daarnaast waren de verwachtingen van omwonenden vaak anders dan die van de organisatie. Veel omwonenden verwachtten bijvoorbeeld direct antwoorden op vragen, terwijl dit niet altijd mogelijk was. Onder andere door lopende onderzoeken en nog te doorlopen procedures waren niet alle antwoorden direct te geven. Daarnaast duurde het te lang voor het eindverslag van de participatie werd opgesteld waarin veel vragen uiteindelijk werden beantwoord. Dit kwam het vertrouwen in het proces niet ten goede. Gedurende de doorloop periode werd duidelijk dat in dit project direct belanghebbenden ongeacht alle bedoelingen van communicatie en participatie en de wijze waarop het werd ingericht en uitgevoerd geen verandering in hun directe omgeving wilden.

Uitvoering

De vorm van een inloopsessie werd over het algemeen positief beoordeeld. Een plenaire sessie bleek minder goed te passen bij de betrokken doelgroep. Er was sprake van een duidelijke rolverdeling binnen het team, dit zorgde tijdens de inloopsessie voor een gestructureerd verloop. Het aantal bewoners dat deel heeft genomen aan de inloophijeenkomst was groot. De locatie was niet zo geschikt, te klein en door de hoge opkomst te vol.

We moeten concluderen dat één participatiebijeenkomst niet voldoende was. Omwonenden werden nu geconfronteerd met een plan en hadden niet het gevoel nog veel inbreng te kunnen hebben. Het gekozen niveau van informeren en consulteren voldeed niet aan de verwachtingen van de omwonenden. Dit leidde tot onbegrip en frustratie bij sommige deelnemers. Het is duidelijk dat er meer aandacht had moeten zijn voor heldere communicatie over het participatieproces en voor wat de verandering voor de direct omwonenden betekent.

DGW heeft later een tweede avond georganiseerd over de voortgang van het plan. Dit leidde tot wat verwarring, want er zou oorspronkelijk maar één informatieavond zijn. Het proces ging voor de deelnemende omwonenden te snel er was onvoldoende tijd om vragen en weerstand te inventariseren. De omgang met weerstand had beter gekund.

Conclusies en aanbevelingen

De evaluatie heeft waardevolle inzichten opgeleverd. Bij de uitvoering is het belangrijk om vooraf helder af te stemmen welke vorm en frequentie van bijeenkomsten nodig is. Zo kan het nuttig zijn om een klankbordgroep van omwonenden in te stellen, zodat verschillende perspectieven al in een vroeg stadium worden meegenomen.

Het proces moet ruimte bieden om de verandering aan te kondigen en zorgen van omwonenden een plek te geven voordat meningen opgehaald kunnen worden. Het was beter geweest te beginnen met een startbijeenkomst waarin de context, het belang van het project en hoe het participatieproces eruit werden toegelicht en hier vragen over te beantwoorden en zorgen aan te horen. En daarna een of meerdere bijeenkomsten te organiseren met participatie over het plan.

Onderscheid maken in de doelgroep omwonenden is ook een aandachtspunt. Bewoners die direct aan het plan wonen zijn direct belanghebbend en er zijn buurtbewoners die er verder vandaan wonen. En hier in het proces van participatie en communicatie passend mee om gaan.

Op het gebied van communicatie is het van belang om beter te benadrukken wat de redenen voor nieuwbouw zijn en wat het de buurt oplevert. Het positieve verhaal moet meer naar voren komen. Ook is het van belang om in te richten dat er snel en adequaat op vragen en opmerkingen wordt gereageerd.

Omwonenden die vragen hebben niet lang op hun antwoord laten wachten. Ook als er nog geen antwoord is dan is dat de reactie.

Organisatorisch is continuïteit een aandachtspunt. Wisselingen in het team moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Ook moet de regierol duidelijk belegd zijn en opgepakt worden.

De locatie heeft invloed op de wijze waarop een avond verloopt en is daarom van belang.

Vervolgafspraken

De bevindingen van deze evaluatie worden verder uitgewerkt en gedeeld met zowel de omwonenden als de gemeenteraad. De inzichten die wij hebben opgedaan geven we mee aan communicatie. Dat kan gebruikt worden als input voor de in te richten participatieprocessen onder de omgevingswet.